

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΝ ΣΥΝΟΔΩ,

Μελέτιος ελέω Θεού Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής

Η εν Συνόδω των προκυπτόντων εκκλησιαστικών ζητημάτων οικονομία είναι παράδοσις Αποστολική. «Συνήχθησαν δε, λέγει, οι Απόστολοι και οι πρεσβύτεροι ιδείν περί του λόγου τούτου» (Πράξ. ιε', 6).

Και εθεσπίσθη άρα υπό της Εκκλησίας της εγγύς των Αποστολικών χρόνων δια κανόνων Ιερών ως θεσμός μόνιμος το να συνέρχωνται τακτικώς τε και εκτάκτως οι Επίσκοποι περί τον Πρώτον αυτών προς κοινήν διάσκεψιν και απόφασιν επί των αφορώντων εις την κοινήν της Εκκλησίας κατάστασιν εν ονόματι του Κυρίου.

Τούτο εγένετο και εν τω Αποστολικώ Θρόνω Αλεξανδρείας, εφ' όσον της ευσέβειας εν ταις υπ' αυτόν χώραις ακμαζούσης υπήρχαν παρά τον Πατριάρχη και Μητροπολίται ποιμένες λαών. Όταν όμως των ευσεβών εις ελάχιστον παριστάντων αριθμόν, εξέλιπαν οι Ποιμένες, υπελείφθη δε μόνος ο Πατριάρχης, και ούτος εν Κωνσταντινουπόλει ως τα πολλά εκλεγόμενος, ήργησεν εξ ανάγκης και το συνοδικόν σύστημα, του Πατριάρχου μόνου τας Εκκλησιαστικάς ευθύνas ανέχοντος.

Των περί τον Αποστολικόν μέντοι θρόνον συνθηκών από τίνων χρόνων ευδοκία θεού μεταβληθεισών, ήρξατο αναβιούσα και η μορφή της Πατριαρχικής εν Συνόδω διακυβερνήσεως, δια βαθμιαίας εξελίξεως αποκτήσασα μετά του κανονικού και το έμπρακτον δίκαιον.,

Διότι ο μεν μακαρία τη λήξει γενόμενος προκάτοχος Ημών Φώτιος, αποκαταστήσας Μητροπολίτας μετά δικαιοδοσίας ποιμαντορικής, συνεκάλει αυτούς εκτάκτως κατά αραιά διαστήματα εις σύσκεψιν συνοδικήν. Ημείς δε μετ' εκείνον τας ευθύνas εμπιστευθέντες, ηυξήσαμεν μεν τους εν ενεργεία Μητροπολίτας, εφηρημόσαμεν δε απαρεγκλίτως τον συνοδικόν θεσμόν, δις μεν του έτους τακτικώς, κατά τον κανόνα λζ' των Αγίων Αποστόλων, πολλάκις δε και εκτάκτως, εις Σύνοδον τους Ποιμένας καλούντες, εν συνδιασκέψει δε μετ' αυτών την διακονίαν της ποιμαντορίας επιτελούντες.

Επειδή δε ο θεσμός δια της εφαρμογής αυτού έκτον ήδη έτος και δια συγκροτήσεως εκατόν ογδοήκοντα και πλέον συνεδριών κατέκτησε την κοινήν συνείδησιν και ως έθος ήδη εν τω συνόλω και κατά μέρος εμπολιτεύεται επωφελώς δια την Εκκλησίαν, εκρίναμεν εύλογον, όπως και δια Πατριαρχικής εν Συνόδω διατάξεως εμπεδώσωμεν αυτόν ως θεσμόν μόνιμον εν τη Εκκλησία Αλεξανδρείας, ουχί ως τίνα καινοτομίαν, άλλ' ως επαναφοράν συστήματος κανονικού, δια τας περιστάσεις των καιρών επί αιώνας αργήσαντος.

Ομοφώνως όθεν μετά της περί Ημάς Αγίας Συνόδου αποφασίζοντες, ορίζομεν:

Άρθρον 1. Ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας, Λιβύης, Πενταπόλεως, Αιθιοπίας και Πάσης Αφρικής, έχων τα ανεγνωρισμένα αυτώ υπό των ιερών κανόνων και της πράξεως της Εκκλησίας προνόμια και δικαιώματα, ποιμαίνει την εμπειπιστευμένην αυτώ Εκκλησίαν, μέλος ούσαν της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας επί τη βάσει των θείων και ιερών Κανόνων, των κανονικών διατάξεων και των διατάξεων και αποφάσεων εν Συνόδω λαμβανομένων.

Άρθρον 2. Η Πατριαρχική Σύνοδος του θρόνου Αλεξανδρείας αποτελείται εκ πάντων των Μητροπολιτών του θρόνου επί το αυτό υπό την προεδρείαν του Πατριάρχου συνεδριαζόντων εν τελεία Συνόδω, ως καθορίζει αυτήν ο ιστ' κανών της εν Αντιοχεία Συνόδου. «Άνευ δε του Πατριάρχου δεν γίνεται Σύνοδος κατά τον κ' κανόνα της Αντιοχείας.

Άρθρον 3. Η εν χηρεία του θρόνου συνέλευσις των Μητροπολιτών, ως ακέφαλος, στερείται των δικαιωμάτων τελείας Συνόδου. Η δικαιοδοσία αυτής αφορά το έργον της εκλογής Πατριάρχου κατά τους κείμενους νόμους και την διεξαγωγήν υποθέσεων ανεπιδέκτων αναβολής. Ειδικώτερον δεν δύναται ούτε Κανονισμούς να ψηφίση, ούτε Αρχιερείς να εκλέξη, ούτε περί απαλλοτριώσεως κτημάτων ή συνομολογήσεως δανείων ή περί άλλης του θρόνου δεσμεύσεως να αποφασίση.

Άρθρον 4. Αι συνοδικαί σχέσεις Πατριάρχου και Μητροπολιτών διέπονται υπό του πνεύματος του λδ' Αποστολικού Κανόνος, ορίζοντος ότι οι Επίσκοποι Αυτοκέφαλου Εκκλησίας οφείλουσι να γνωρίζωσι τον εν αυτοίς Πρώτον και να θεωρώσιν αυτόν ως κεφαλήν. Ούτε δε εκείνοι άνευ του Πατριάρχου, ούτε ούτος άνευ της των πάντων γνώμης να πράττωσί τι εκ των αφορώντων την κοινήν της Εκκλησίας κατάστασιν.

Άρθρον 5. Η δικαιοδοσία της τελείας Συνόδου είναι η εκ των κανόνων οριζόμενη, ήτοι η τακτοποίησις των παρεμπιπτόντων εκκλησιαστικών ζητημάτων (λζ' Αποστ.), η πρόνοια δια τας εκκλησιαστικάς χρείας (κ' Αντιοχείας), η διόρθωσις των κανονικών παραπτωμάτων. Το έργον άρα αυτής είναι Διοικητικόν, Κανονιστικόν και Δικαστικόν.

Άρθρον 6. Σύνοδος Ιεραρχίας γίνεται κάθε έτος (κατά το φθινόπωρον). Γίνεται δε και εκτάκτως, οσάκις ο Πατριάρχης κρίνει τούτο αναγκαίον.

Άρθρον 7. Η Σύνοδος συνέρχεται όπου αν ορίση ο Πατριάρχης, προσκαλούνται οι Συνοδικοί προ 20 τουλάχιστον ημερών, μόνον δε εις επειγούσας περιπτώσεις αρκεί και μόνον πέντε ήμερων προειδοποίησις.

Άρθρον 8. Το Συνοδικόν καθήκον αποτελεί κανονικήν υποχρέωσιν. Άρα οι άνευ ευλόγου αίτιας απολειπόμενοι υπόκεινται εις αδελφικήν επιτίμησιν [ή' της Στ'), εάν δε εκ της απουσίας αυτών παρακωλύεται, το συνοδικόν έργον και εις

μείζονα τιμωρίαν. Οι έχοντες όμως να διανύσωσι μακράν και πολυδάπανον οδόν εξαιρούνται της υποχρεώσεως κατά τον 95ο κανόνα της εν Καρθαγένη. Και ούτοι όμως υποχρεούνται να συνεδριάζωσιν άπαξ, τουλάχιστον κατά τριετίαν.

Άρθρον 9 Η αντιπροσώπευσις εν τη Συνόδω κωλυομένου Μητροπολίτου είναι κανονική μόνον εις ψήφους επί εκλογή Μητροπολίτου ή Πατριάρχου.

Άρθρον 10 Την έναρξιν εκάστης Συνόδου κηρύττει ο Πατριάρχης, εάν δε κωλύηται να προεδρεύση αυτής εις τίνα συνεδρίαν, προεδρεύει ο εις ον εκ των Μητροπολιτών θα ανάθεση την εντολήν ταύτην.

Άρθρον 11. Η Σύνοδος συνεδριάζει εν απαρτία όταν συμπαιδρεύωσι τω Πατριάρχη το ήμισυ τουλάχιστον του αριθμού των Μητροπολιτών του θρόνου. Εν εκτάκτω όμως ανάγκη ο Πατριάρχης αποφασίζει εν Συνόδω και μετά δύο μόνον παρέδρων.

Άρθρον 12. Τας αποφάσεις κρίνει ή των πλειόνων ψήφος, εγκρίνει δε και εκτελεί ο Πατριάρχης. Εν ταις δικαστικαίς η Πατριαρχική έγκρισις νοείται υποχρεωτική. Εν ισοψηφία νικά η προεδρική ψήφος.

Άρθρον 13. Αι Πατριαρχικαί εν Συνόδω Διατάξεις υποχρεούσιν άπαν το πλήρωμα της Εκκλησίας εις υπακοήν, προ των άλλων δε πάντων τα μέλη της Συνόδου. Δια τούτο πράξις ή ενέργεια εξωσυνοδική μέλους συνοδικού σκοπούσα την μείωσιν του κύρους αυτών αποτελεί κανονικόν παράπτωμα.

Άρθρον 14. Η Σύνοδος εργάζεται επί τη βάσει ημερησίας διατάξεως, συνοδικώς προεγκεκριμένης. Θέματα χρήζοντα μελέτης δύναται να ευρίσκωνται εις χείρας των συνέδρων και προ της έναρξεως των εργασιών, υπό του Πατριάρχου ή δια του Πατριάρχου ανακοινούμενα.

Άρθρον 15. Η Σύνοδος ως Σώμα Πνευματικόν συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Οι σύεδροι φέρουσιν επανωκαλύμμαυχον, παρακάθηνται δε κατά τα πρεσβεία της αρχιερατικής χειροτονίας.

Άρθρον 16 Η διεύθυνσις των συνοδικών εργασιών ανήκει εις τον Πρόεδρον, όστις έχει δικαίωμα να δίδη τον λόγον και να αφαιρή αυτόν εν περιπτώσει παρεκτροπής ή εξάψεως του συζητούντος, να τηρή την τάξιν κατά τας συζητήσεις, να προτάσση θέμα θέματος εκ των εν τη ημερησία διατάξει, να αναβάλλη την συνέχειαν της συζητήσεως να διακόπη ή να λύη την συνεδρίαν, να κηρύττη συμπληρωμένην την διάσκεψιν, να θέτη εις ψηφοφορίαν τας προτάσεις, να εξαγγέλλη την απόφασιν. Η ελευθερία του λόγου είναι πλήρης, υπό τον όρον να τηρήται γλώσσης ευπρέπεια και σεβασμός προς τας καθεστηκυίας Αρχάς.

Άρθρον 17. Επί των συζητήσεων τηρούνται Πρακτικά εν περιλήψει, καταγραφόμενα εν ειδική βίβλω μετά την ανάγνωσιν και έγκρισιν αυτών εν τη κατόπιν συνεδρία. Η έγκρισις των πρακτικών της τελευταίας συνεδρίας εκάστης Συνόδου είναι έργον του προεδρεύσαντος αυτής. Τα Πρακτικά υπογράφονται υπό του Προέδρου και των Συνέδρων και του Γραμματέως, είναι όμως έγκυρα και μόνον δια της υπογραφής του Προέδρου και του Γραμματέως.

Άρθρον 18. ΑΙ αποφάσεις, περιλαμβανόμενοι εν τω πρακτικώ. καταχωρίζονται και εις ειδικά κατά κατηγορίας βιβλία και υπογράφονται εν αυτοίς υπό του Πατριάρχου και του Γραμματέως. Εκάστη απόφασις περιλαμβάνει εν περιλήψει το αιτιολογικόν αυτής, ουχί δε τās γνώμας.

Άρθρον 19. Καθήκοντα Γραμματέως της Συνόδου εκτελεί ο Αργιγραμματεύς του Πατριαρχείου ή και ειδικός Γραμματεύς υπό του Πατριάρχου εν Συνόδω διοριζόμενος. Ο Γραμματεύς της Συνόδου είναι υπεύθυνος δια την πιστήν περίληψιν των συζητήσεων και ειδικώτερον δια την ακριβή αντιγραφήν των Πρακτικών και των Αποφάσεων, μετά την έγκρισιν αυτών. Ευθύνεται επίσης δια την φύλαξιν του Συνοδικού Αρχείου.

Άρθρον 20. Εις την διοικητικήν του Πατριάρχου εν Συνόδω εξουσίαν υπάγονται όλα τα διοικητικής φύσεως ζητήματα τα εξερχόμενα των ορίων εκάστης επί μέρους αρχιερατικής δικαιοδοσίας. Τα κυριώτερα δε τούτων είναι η εκλογή Αρχιερέων, η ψήφισις του Προϋπολογισμού και έγκρισις του Απολογισμού του Πατριαρχείου και των Μητροπόλεων, ο ανώτατος έλεγχος πασών των εκκλησιαστικών διαχειρίσεων, ή απόφασις περί απαλλοτριώσεως εκκλησιαστικού κτήματος επί τω σκοπώ της αντικαταστάσεως αυτού δι' άλλου μάλλον προσοδοφόρου και ευδιοικήτου, η συνομολόγησις δανείου εις βάρος του Θρόνου, η παραίτησις από απαιτήσεως χρηματικής ή κτηματικής, η έγκρισις πάσης του Πατριαρχείου μετά τρίτου συμβάσεως, η επίλυσις διαφορών μεταξύ Πατριάρχου και Μητροπολίτου, ή μεταξύ Μητροπολιτών, ή διαφοράς χαρακτήρος εκκλησιαστικού φυσικού ή νομικού προσώπου προς Μητροπολίτην ή τον Πατριάρχη.

Άρθρον 21. Η κανονιστική του Πατριάρχου εν Συνόδω εξουσία περιλαμβάνει τας «Πατριαρχικάς εν Συνόδω Διατάξεις», δι' ων κανονίζονται η εκλογή Πατριάρχου και Μητροπολιτών, τα καθήκοντα του Κλήρου και αι απολαβαί αυτού, τα της θείας Λατρείας εν γένει ως προς τους Ιερούς τύπους και τα πρόσωπα της θείας Λατρείας, τα της διαχειρίσεως των Ιερών περιουσιών, η μόρφωσις και αποκατάστασις και προαγωγή των λειτουργών της Εκκλησίας, η αύξησις ή ελάττωσις των Μητροπολιτικών θρόνων, η συγκρότησις και η δικονομία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων, τα αφορώντα την εν Χριστώ οικογενειακήν ζωήν και τον μοναχικόν βίον, η διοίκησις των Ιδρυμάτων της Εκκλησίας εκπαιδευτικών και φιλανθρωπικών, αι σχέσεις μετά των άλλων θρησκευμάτων και ει τι έτερον με τον προορισμόν της Εκκλησίας σχετικόν.

Άρθρον 22. Αι Πατριαρχικάι εν Συνόδω Διατάξεις, πριν ή ψηφισθώσιν τελειωτικώς, παραπέμπονται μετά την πρώτην ανάγνωσιν εις συνοδικώς καταρτιζομένην Επιτροπήν προς μελέτην. Η Επιτροπή δυνατόν να περιλαμβάνη πλην συνοδικών και άλλα έξωθεν πρόσωπα ειδικότητος. Ως Επιτροπή δύναται να μελετήση το σχέδιον Διατάξεως και το σύνολον της Συνόδου είτε μόνον είτε και συμπεπληρωμένον δι' ειδικότητων.

Άρθρον 23. Αι Πατριαρχικοί Διατάξεις δημοσιεύονται εντολή του Πατριάρχου δια του επισήμου οργάνου του Πατριαρχείου «Πάνταινος» και είναι εν ισχύι από της δημοσιεύσεως αυτών.

Άρθρον 24. Εάν ο Πατριάρχης εύρη ότι Διάταξις τις δεν πρέπει να δημοσιευθή δια λόγους μη προβλεφθέντας ή ατελώς διατυπωθέντας κατά την επί Συνόδου συζήτησιν, αναστέλλει μεν την δημοσίευσιν, οφείλει δε να δικαιολόγηση την ενέργειαν αυτού εις την κατόπιν Σύνοδον. Εάν η Σύνοδος εμμένη εις την δημοσίευσιν, αυτή γίνεται υποχρεωτική δια την εκτελεστικήν εξουσίαν.

Άρθρον 25. Πασά πρότασις περί τροποποιήσεως ή καταργήσεως κειμένης Πατριαρχικής Διατάξεως γίνεται υπό του Πατριάρχου ή δια του Πατριάρχου. Και η μεν υπό του Πατριάρχου, ψηφίζεται δια της πλειονοψηφίας των παρόντων και εν συνήθει συνεδρία, η δε υπό μέλους υπό των δύο τρίτων του συνόλου των Μητροπολιτών και εις δύο συνεδρίας, εξάμηνον αλλήλων απέχουσας.

Άρθρον 26. Εν τη δικαστική αυτής Εδιότητι η Σύνοδος ενεργεί: α') Ως Εφετείον. Εις ταύτην εκκαλούνται αι αποφάσεις των πρωτοβαθμίων δικαστηρίων της Αρχιεπισκοπής ή των Μητροπόλεων αι τε του οικογενειακού δικαίου και αι επί των κανόνων παραπτωμάτων κλήρου και λαού. Οι μετάσχοντες της πρωτοδίκου αποφάσεως Αρχιερείς εξαιρούνται του Εφετείου, β') Ως Πλημμελειδικεϊον και Πταισματοδικεϊον ενός βαθμού. Ενώπιον αυτής δικάζονται πταίσματα ή πλημμελήματα κανονικά μέλους της Ιεραρχίας, γ') Ως Αναθεωρητικόν. Αποφάσεις, δεκτικοί αναθεωρήσεως, αναθεωρούνται υπό της Συνόδου ενεργούσης ως Αναθεωρητικόν.

Άρθρον 27. Ως Εφετείον ή Σύνοδος δύναται επί υποθέσεως του προσωπικού δικαίου να συνεδριάζη και εν χηρεία του θρόνου υπό την προεδρείαν του Τοποτηρητοῦ, αλλά και υπάρχοντος Πατριάρχου υπό την προεδρείαν του Πατριαρχικού Επιτρόπου. Δια να συνεδριάσῃ όμως είτε ως Πλημμελειοδικεϊον είτε ως Αναθεωρητικόν, δέον απαραίτητως να προεδρεύηται υπό του Πατριάρχου. [ΙΣΧΥΕΙ ΜΕΡΙΚΩΣ]

Άρθρον 28. Η καθαίρεσις ιερέως ή διακόνου απαγγέλλεται εν Δικαστηρίω εκ τριών Μητροπολιτών. Εις τούτων, και δη ο Πρόεδρος, θα είναι ο αρμόδιος Μητροπολίτης, εφ' όσον δεν κωλύεται, άλλως και τους τρεις δικαστάς ορίζει ο Πατριάρχης.

Άρθρον 29. Επί δίκης Αρχιερέως, προκειμένου μεν περί πταίσματος, η Σύνοδος συγκροτείται υπό του Πατριάρχου και του ημίσεος τουλάχιστον των Μητροπολιτών. Προκειμένου όμως περί πλημμελήματος συνεπαγομένου ποινήν μείζονα ενιαυσίου αργίας, η Σύνοδος δέον να είναι πληρέστατη, ήτοι να προεδρεύηται υπό του Πατριάρχου, να συμπαραεδρεύωσι δ' αυτώ πάντες οι Μητροπολίται του θρόνου.

Άρθρον 30. Η απόφασις του κατά το προηγούμενον άρθρον Συνοδικού Δικαστηρίου επί δίκης πλημμελήματος Ιεράρχου είναι έγκυρος και τελεσίδικος εάν

εξηνέχθη ομοφώνως. Ει δε μη, το Δικαστήριον δέον να συμπληρωθή μέχρι του αριθμού των 12 παρέδρων πλην του Προέδρου. Γίνεται δε τούτο δια προσκλήσεως Ιεραρχών Δικαστών εκ των εγγύς Εκκλησιών Ιεροσολύμων, Αντιοχείας, Κύπρου, Κωνσταντινουπόλεως και Ελλάδος. Ταύτα δε συμφώνως προς τους Κανόνας ιδ' και ιε' της Αντιοχείας και ιβ' της Καρθαγένης.

Άρθρον 31. Η ομολογία της ενοχής του κατηγορουμένου, ακούσα δια την δικαστικήν απόφασιν κατά τον οδ' Αποστολικόν κανόνα, καθιστά περιττήν την ανάκρισιν και τας μαρτυρικές καταθέσεις, λαμβάνεται δε ως λόγος ελαφρυντικός εν τω καταλογισμώ.

Η πρωτοδικώς απαγγελθείσα ποινή αργίας δεν αναστέλλεται δια της εφέσεως.

Άρθρον 32. Αι ενώπιον του Συνοδικού Δικαστηρίου φερόμενοι ποινικού χαρακτήρας υποθέσεις, όταν δεν προέρχονται εξ εφέσεως των Πρωτοβαθμίων Δικαστηρίων της Αρχιεπισκοπής, είναι δίκαι ή εξ αυτεπαγγέλτου ενεργείας του Πατριάρχου ως επόπτου της κανονικής ευταξίας ή κατόπιν μηνύσεως. Εις την δεύτερον περίπτωσιν το Δικαστήριον οφείλει να μη επιληφθή της δίκης Αρχιερέως, εάν δεν εξετασθή πρότερον η υπόληψις των κατηγορούντων και δεν δεχθώσιν εγγράφως τον κίνδυνον της ταυτοπαθείας κατά τους κανόνας στ' της Β' και κα' της Δ' και τους σχετικούς. Διότι κατά την πείραν των Αγίων Πατέρων πολλοί κατηγορούσι πολλάκις μόνον δια να σπιλώσωσι τας υπολήψεις των λειτουργών της Εκκλησίας.

Άρθρον 33. Η συνοδικώς επιβληθείσα ποινή, όταν δεν πρόκειται περί καθαιρέσεως, είναι αφέσιμος εν μέρει ή εν όλω δια χάριτος απονεμόμενης υπό του Πατριάρχου εν Συνόδω.

Άρθρον 34. Η παρούσα Πατριαρχική εν Συνόδω Διάταξις νομοθετείται με την πρόθεσιν να είναι σύμφωνος ή να μη αντιβαίνει προς τους Ιερούς Κανόνας των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων. Εάν άρα εν τη πράξει προκύψη τις αντινομία το κύρος ανήκει εις τους Ιερούς Κανόνας, νοούμενους κατά τας ερμηνείας.

Εν Αλεξανδρεία τη 13 Νοεμβρίου 1931.

Ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας Μελέτιος

Ο Τριπόλεως Θεοφάνης

Ο Λεοντοπόλεως Χριστόφορος

Ο Ερμουπόλεως Νικόλαος

Ο Πτολεμαΐδος Παρθένιος

Ο Αξώμης Νικόλαος

Ο Ιωαννουπόλεως Ισίδωρος

Ο Νουβίας Αρσένιος